

Skógarvörðurinn á Austurlandi

STARFSKYRSLA FYRIR ÁRIÐ 1960

Sigurður Blöndal

Starfsskýrsla skógarvarðarins á Austurlandi fyrir árið 1960.

I. I n n g a n g u r.

1. Veðurfar.

Veðurathuganamaðurinn hér, Páll Guttormsson, skrifar eftirfarandi athugasemdir um veðráttuna á Hallormsstað árið 1960:

Jörðin var alveg þíð í lok ársins 1959. Hin mesta veðurbliða var í janúar og fram eftir febrúarmánuði. Vindhraðinn fór ekki yfir 5 vindstig í janúar og var iðulega alveg logn.

Hinn 8. febrúar varð hitinn 13 stig og hefir ekki orðið svo hlýtt hér í febrúarmánuði, síðan byrjað var að mæla. Frá 10. febrúar til 5. marz var frostkafla með vægu frosti. Kom þá dálítill klaki í jörð á meðan autt var, frá 9.-19. febrúar.

Vont norðaustanveður var 3. marz og var dýpstur snjór á jörðu hinn 3. marz, 43 cm. Eftir það var mánuðurinn hlýr og marga daga hátt hitastig. Af 40 cm þykku frostlagi, sem komið var í jörð, voru orðnir þíðir 15 cm í lok mánaðarins.

Hlýindin héldu áfram strax frá byrjun apríl, voru þá einnig sjaldan næturfrost, eins og í marz. Var hámarkshitinn 12,4 stig hinn 16. og 12,6 stig hinn 17. Í lok aprílmánaðar var frost að mestu farið úr jörðu. Vorgróður byrjaði að láta á sér bera hinn 10. apríl. Hinn 20. apríl fannst útsprungin brennisóley í gróðrarstöðinni.

Það kólnaði í veðri 29. apríl og var norðankaldi með 3-4 stiga f frosti um kvöldið hinn 29. og aðfaranótt 30. Að kvöldi 30. sá sums staðar svolítið á gróðri.

Hinn 5. maí hlýnaði aftur og var dálítill rigning á hverjum degi frá 5.-11. maí. Það var sérstaklega hlýtt á hverjum degi að kalla, út mánuðinn, að undanteknum dálítið hvössum norðaustanvindi dagana 21. og 22. Gróður kom því eins fljótt og vel og bezt getur orðið.

Í júní kom af og til suddi og dálítill rigning, eins og í maí, og mjög mikil hlýindi. Sprettan var því ágæt. Um 20. júní voru tré almennt byrjuð að vaxa og grastegundir búnar að mynda öx.

Hinn 4. júlí kólnaði og var köld tíð (að undanteknum dögum 20.-22. júlí og 1.-3. ágúst) til 25. ágúst. Þann tíma allan var einnig mjög lítið sólskin. Síðustu dagana í ágúst eða frá og með 26. var mjög hlýtt. Þá náðu ber fullum þroska. Góða tíðin hélzt allan septembermánuð. Undirbjuggu því allar jurtir sig vel fyrir vetur.

Þótt nokkurt frost væri af og til í október, fraus jörð ekki mikið, af því að hún var þá orðin ákaflega vatnslítill, vegna lítillar úrkomu frá því í júlí. Ræktuð jörð hélzt því víða alveg græn í október. Í nóvember var nærri alltaf þíðviðri og rignði flesta daga mánaðarins.

Dagana 10.-15. desember var mjög hlýtt og jörð alveg þíð. Opnuðust í þeim hlýindum blóm á viðju og þingvíði. Óvenju langvarandi krapahríðarveður var hér aðfaranótt 27. des. og hinn 26. Vegna þess, hve mjög snjórinn var blautur hér, varð hann að mestu að vatni, er hann féll.

Á árinu komu 6 dagar með 20 stiga hámarkshita og yfir, hinn 12. maí, 19.-22. júní og 24. júní. Mestur hiti varð 20. júní, 23,7 stig. Síðasta vorfrost mældist í mælaskýli hinn 15. júní -1,1 stig, við jörð -2,0 stig. Hafði þá ekki komið næturfrost, síðan næturnar 23. og 24. maí, sem þó var ekki mikið.

Fyrsta haustfrost við jörð kom hinn 14. september, -0,9 stig, en fyrsta frost í mælaskýli kom hinn 20. sept., -0,6 stig, og varð þá nótt -1,9 stig við jörð. En fyrsta teljandi haustfrostið kom hinn 25. sept., -2,3 stig í mælaskýli og -5,2 stig við jörð. Síðan kom ekki meira frost í september.

Tafla I. Hita-, úrkomu- og sólskinsmælingar á Hallormsstað 1960.

Mán- uður	Hitastig °C		Úrkoma mm		Sólskins- stundir	Fjöldi vaxtar-
	Meðal- tal	Vik frá meðal- lagi	Sam- tals	Vik frá meðal- lagi		
Jan.	-0,3	+1,1	51,1	-64,9	-	
Febr.	-2,3	-0,9	41,5	-29,6	19,2	
Marz	2,3	+2,1	52,5	+9,2	80,3	
Apríl	3,7	+2,3	28,9	-8,6	150,7	
Maí	7,8	+2,1	21,4	-1,0	189,2	
Júní	10,2	+1,3	20,3	-4,3	174,3	63,55
Júlí	10,1	-1,1	84,2	+46,7	74,9	53,45
Ágúst	9,4	-0,6	9,3	-33,3	126,3	55,32
Sept.	8,4	+0,7	14,4	-38,8	137,3	
Okt.	3,2	-1,1	9,2	-52,4	58,1	
Nóv.	2,8	+0,9	136,2	+53,9	5,8	
Des.	-0,1	+0,3	148,7	+54,7	-	
Árið	4,4	+0,5	617,7	-68,4	1.016,10	172,32
Júní- Sept.	9,5	+0,1				

Meðaltalið, sem vik er reiknað frá, nær yfir árin 1941-1959, að báðum meðtöldum.

Í maílok voru tekin niður mælaskýlin, sem reist voru uppi í Hádegisfjalli á vegum Páls Bergþórssonar og Hauks Ragnarssonar 1959. Voru þau nú flutt norður yfir Fljót og sett upp í Geitagerði hér beint á móti. Var í sumar gerð þar sams konar athugun á hitafalli uppeftir hlíðinni eins og hér var gerð í fyrra. Þá var settur upp úrkomumælir í Geitagerði og nokkrir í hlíðinni hér fyrir ofan, eða á sömu staði og sumar veðurstöðvarnar voru á í fyrra.

2. Vöxtur og þrif trjágróðursins.

Birkiskógurinn var allaugaður hinn 18. maí, eða þremur dögum fyrr en áður hefir verið skráð. Lauffall byrjaði um 10 dögum fyrr en oft áður. Féllu fyrstu lafin 16. sept. og mjög mikið daginn eftir, en þá var hvasst. Hinn 20. sept. var um helmingur fallinn af laufi. Hitt hékk svo á að nokkru fram í fyrstu viku október.

Engar mælingar hefi ég gert á árssprotalengd að þessu sinni, en greinilega eru lerkisprotar styttri en í fyrra, einkum á yngri trjám, svipaðir á greni, en heldur lengri á furu. Vorblíðan varð of skammvinn til þess að nokkur frábær vöxtur yrði á lerkinu.

Vonir standa til, að við höfum alveg sloppið við frostskemdir á toppum að þessu sinni í græðireitnum.

Birkiryðsveppur var miklu minni nú en í fyrra, en þá var hann með mesta móti, einkum í Eyjólfstaðaskógi, sem var orðinn alveg brúnn seint í ágúst. Hins vegar var nú geysimikil lús á birki, sem varla hefir sézt hér í mörg herrans ár. Birkimaður var fremur vægur að þessu sinni.

Fræ á birki var mjög lítið. Samt var tínt eins og fært þótti að kosta til í haust, og vóg fræið nú um áramótin 20 kg, allvel þurrt. Við fengum sent fræ frá Jóni Rögnvaldssyni á Akureyri, 4 kg af Bæjarstaðafræi úr Lystigarðinum á Akureyri.

Á broddfuru var nú ákaflega mikið af könglum, líklega ekki minna en 1958. En þetta fræ er óþreskt enn.

3. Starfsmenn og verkafólk.

Tafla II sýnir fjölda fólks í vinnu, eins og það varð flest í hverjum mánuði. Þó nær þessi tafla ekki yfir iðnaðarmenn, sem unnu við skógarvarðarvörðustaðinn á árinu. Þá er sleppt úr töflunni dálkinum yfir fasta starfsmenn, þar eð aðeins um einn slíkan er að ræða, eins og undanfarið ár.

Tafla II. Verkafólk á Hallormsstað 1960.

Mánuður	Fjöldi	Vinnustundir	Kaup kr.
Janúar	4	559	12.493,50
Febrúar	4	652	14.781,95
Marz	4	708	15.556,37
Apríl	5	693	15.301,43
Maí	22	4.081	71.959,65
Júní	31	5.794	110.910,46
Júlí	27	4.014	85.501,67
Ágúst	22	3.996	91.397,53
September	17	2.990	59.335,27
Oktober	8	1.041	21.713,92
Nóvember	4	706	16.349,02
Desember	5	572	12.790,76
Alls		25.806	528.091,53

Í vinnustundafjöldanum er ekki með tími, unninn í ákvæðisvinnu, en greiðslur fyrir ákvæðisvinnu eru með í upphæðum yfir kaupgreiðslur. Af þeirri kaupupphæð, sem taflan sýnir, var fólki, búsettu í Valla-hreppi, greiddar tæpl. 417.000 kr. Að viðbættu kaupum verkstjóra, eru

launagreiðslur okkar í þennan eina hrepp tæplega 473.000 kr., eða 140.000 kr. hærri en í fyrra.

II. G i r ð i n g a f r a m k v æ m d i r.

1. Viðhald.

Ekki var varið á árinu nema tæplega 4.200 kr. til venjulegs girðinga- viðhalds. Er smölun í skóginum innifalin í þessari upphæð, ennfremur andvirði staura, sem bæta þurfti í hér og þar í gömlu girðinguna.

Óhjákvæmilegt reyndist að hressa uppá gamla hliðið við Sólheima. Voru settir þar öflugir hliðstólpar úr tré og hliðið breikkað talsvert, svo að ekki sé hætt á, að hliðið verði riðið niður af jarðýtum eða öðrum fyrirferðarmiklum vélum. - En strax og skárri vegur kemur inn Ásana, verður að gera þarna pípuhlið. Meðan svo verður ekki, reynum við að notast við þetta gamla.

2. Hafursárgirðing.

Lokið var nú við að strengja Hafursárgirðinguna og negla hana upp. Og Þorað var fyrir staurum við sjálfa Hafursána á spottanum milli skógargirðingainnar og túngirðingar á Hafursá. Er þá eftir að setja upp þennan spotta og gera hlið á girðinguna.

Þetta varð heldur dýrara en ég hafði áætlað, eða 4.200 kr. Olli því einkum borverkið við Hafursárgilið.

3. Jórvíkurgirðing.

Upp úr miðjum júlí hófst vinna við Jórvíkurgirðingu í Breiðdal. Við lágum þar við í hinu yfirgefna húsi Sigríðar Þórðardóttur, Lindarbakka. Gátu 6 karlmenn hafzt þar við með þrengslum, auk matselju. En í húsinu er hlýtt, og fer að mörgu leyti samilega um mannskapinn.

Hannes Þórðarson var staddur í Jórvík um þessar mundir, og í samráði við hann var girðingunni endanlega valinn staður að ofan og ~~XXXX~~ utah. En að neðanverðu - meðfram væntanlegum þjóðvegi - var ekki fullráðið um stæði, þar eð vegarstæði hafði verið ákveðið nokkurn veginn þar, sem við hefðum viljað hafa girðinguna. En verkfræðingur vegagerðarinnar kvaðst fús að hliðra nokkuð til fyrir okkur.

Í samráði við Hannes ákváðum við ekki girðingarstæði að innanverðu - næst bænum - í þetta sinn, þar sem miklar líkur eru til, að þau systkinin muni afhenda meira land en ákveðið var í gjafabréfinu frá 1958. Myndi það þá verða allt landið ofan hins nýja þjóðvegur, inn undir landamerki Höskuldsstaða og svo langt uppeftir sem henta þykir, með tilliti til girðingarstæðis.

Áformað var að ganga frá 30 hornstaurum og ýta undir girðinguna, þar sem þess þurfti með. En þetta breyttist þannig, að sett voru upp 24 horn og 30 stálstaurar í línun, þar sem Þora þurfti í berg. En eftir er að Þora niður mikinn fjölda stálstaura í viðbót, og verður að gera það jafnóðum og aðrir staurar verða settir niður. Átlunin var lengi vel að láta ýta undir girðinguna, en hætt var við það, þar sem kostnaður var orðinn svo mikill við staurana.

Kostnaður við þessa Jórvíkurútgerð varð tæplega 28.000 kr.

4. Hádegisfjall.

Hafizt var handa um að gera nýja girðingu í Hádegisfjallinu á

Hallormsstað. Er hinn nýi spotti 1.100 m langur og nær mest af leiðinni milli Staðarár og Kerlingarár. Þarna var gamla girðingin verst farin, enda hvergi verra girðingarstæði í allri girðingunni, sakir mikils hliðhalla og ótal lækja og skorninga.

Gerður var með jarðýtunni stallur undir alla girðinguna og þurfti víða að fara til mjög mikið af jarðvegi til þess að fylla í hvíltir og lækjarskorninga. Þetta varð miklu meira verk en okkur grunaði. Vann jarðýtan alls í 159 klst. (incl. efnisflutningar) við þetta. Jafnframt þurfti að gera mjög margar rennur í læk og fóru til þess 18 stáltunnur. Reynslan í nóvemberrigningunum sýndi þó, að fleiri rennur hefði þurft að gera. Var af framangreindum sökum undirbyggingin langmesta verkið þarna. Það þurfti ekki nema 6 hornstaura.

Því miður vannst ekki tími til þess að ljúka þessu verki alveg. Eftir er að strengja net og efri gaddavírsþræði. Það verk verður að vinna í vetur (ef veður og færi leyfa) eða í síðasta lagi snemma í vor. En allir stauzar eru komnir í jörð og allt efni á línuna.

Kostnaður (að frádregnu neti og gaddavír) varð 39.300 kr. Þar af er ýtuvinnan 15.900 kr.

5. Eiðagirðing.

Í ágústlok var farið í Eiða til að vinna að áframhaldi girðingarinnar þar, þar eð alger vandræði voru með vörzluna þar. Brýnasta verk efnið var að endurnýja gaflana að utan og innan.

Lokið var nú alveg við framgaflinn frá Fljótsbakka og upp að þjóðvegi, en þar voru 1.400 m girtir 1958. Var nú bætt við rúmlega 1.300 m og girt í öruggan stað við Fljótið. Er nú komin þarna 2,7 km 1. flokks girðing.

Þá var girtur upp rúmlega 300 m langur spotti úr Eiðavatni niður að Fljóti utan við rafstöð skólans og girðingin leidd að Fljótinu á betri stað en áður var. Alls var þannig girt í ár á 1.630 m.

Talað var um í upphafi, að vinna girðingamanna mætti nema um 15.000 kr., en ~~XX~~ til þess að ljúka verkinu fóru 19.000 kr. til girðingamanna. Auk þess kom svo vinna jarðýtu, 5.700 kr., flutningar og efni. - Þess skal getið, að auk þess sem ýtan var látin jafna undir téða girðingar-spotta, þar sem þess var þörf, létum við hana jafna úr skurðruðningi í mýrinni vestan skólans, þar sem skólabúið mun setja upp girðingu, sem skilur túnið frá skógargirðingunni.

Allur kostnaður (að frádregnu neti) varð rúmar 32.000 kr.

Fyrir allri þessari girðingavinnu stóðu þeir Baldur og Bragi Jóns-synir og unnu verkin af sinni frábæru vandvirkni.

Etlunin hafði verið að vinna nokkuð að endurnýjun Markargirðingarinnar, en enginn tími varð til þess. Var aðeins tjaslað í það, sem algerlega óhjákvæmilegt var að lagfæra. Sömu leið fórum gamla skógarhliðið við Hafursá, sem við höfum ætlað okkur að dubba upp öll ár síðan 1955. Maður varð að hafa stöðuga skapraun af að aka yfir þetta gamla ræksni, sem er fyrir löngu orðið Stofnuninni til fullkomins vanza.

III. Skógarhögg.

Á þessu ári var meira höggvið hér í skóginum en um langt skeið, eins og skógarhöggstaflan ber með sér. Raunverulega er höggið sjálfsagt ein 120 tonn, því að mikið liggur inni í skógi af eldiviði, sem ekki hefir unnizt tími til að aka heim. Ennfremur kemur það ekki fram í töflunni,

að allmikið er óefnað niður af lerki, sem höggvið var í desember á Atla-víkurstekk. Er það ekki undir 2-3 tonnum.

Höggvið hófst 6. janúar og var haldið áfram stanzlaust (að undan-skildum lo dögum um mánaðamótin febr./marz) fram í maí. Í sumar var svo við og við skotizt í að efna niður og aka heim því, sem lá úti í skógi, og gekk það frma) í nóvember.

Megnið af tímanum fór í að höggva ~~á~~ ofan af gróðursetningum síð-asta áfatugs. Var ýmist grisjað um helming eða alveg fellt ofan af megninu af gróðursetningum fram að árinu 1958. Helztu svæðin, sen eftir eru, er rauðgreni í Lýsishól og skógarfura við Jökullæk.

Fullyrða má, að víða var komið með öxina á tólftu stundu. Sé ég bezt nú, að við höfum yfirleitt látið skerm standa yfir lerkinu 2-3 ár-um of lengi ógrisjaðan.

Eins og sagt er á öðrum stað, uggðum við ekki að okkur fyrr en um seinan með grisjun fyrir gróðursetningu sumarsins 1960. Til þess voru valin svæði í Stórhól, Stótaskógi og Mylluhvammi. Við hefðum þurft að grisja 2-3 ha stærra svæði til þess að geta gróðursett eins mikið og áætlað var.

Þá er þess að geta, að í ágústmánuði ofanverðum hjuggum við fyrir háspennulínu gegnum skógin fyrir Rafmagnsveitur ríkisins, og verða þau göng breikkuð um helming nú í janúar, áður en straum verður hleypt á.

Eins og taflan ber með sér, var sala viðarafurða nú rétt helmingi meiri en í fyrra, eða tæplega 48.800 kr. Að viðbættum jólatrjám og -greinum (kr. 2.500), staurum í eigin girðingar og staurum og kurli, sem sent var til Reykjavíkur í sumar ~~(kr. 12.250)~~ (kr. 12.250), að viðbættu högginu fyrir Rarik (kr. 6.350), eru skógarhöggssreikningi færðar til tekna um 70.000 kr. Útgjöldin urðu hins vegar um 107.600 kr. Þegar þess er gætt, að okkur voru ætlaðar 25.000 kr. til grisjunar, verður útkoman betri en ég var farinn að óttast um tíma í haust.

Það á auðvitað sinn þátt í því, að útkoman er ekki verri en þetta, að mikið var fellt af lerki á árinu. Því miður hefi ég ekki í höndunum, hve mörg tré það voru. En ég hefi nú rakilega orðið þess áskynja, að á undanförunum árum hefi ég grisjað lerkið of vægilega.

Í sambandi við skógarhöggið þykir mér rétt að leggja á það áherzlu, að mjög miklu máli skiptir, að takist að útvega verulega góða kjarrsög til þess að fella smáka, þar sem grisjað er fyrir gróðursetningu. Ég fullyrði, að víða fer lengri tími í að fella smákann á undan heldur en að fella hinn eiginlega skóg. - HOFFCO-kjarrsögin hefir ekki orðið okkur að neinu gagni í þessu efni, því að hún er alltof kraftlítil.

IV. Græðireitur.

1. Almenn t um fjárfestingu í græðireitnum.

Vélar og tæki. Keypt var öryggishús á FERGUSON-traktorinn. Því miður höfum við ekki haft mikla gleði af því enn sem komið er, þar eð ekki er hægt að hafa húsið á, þegar HORN-DRAULIC-moksturstækið er á traktornum. Svo illa vill til, að þessi gerð af moksturstæki er sú eina, sem svona er farið um. En moksturstækið þarf svo oft að nota, að ófært er að þurfa að taka húsið af í hvert sinn sem á að moka með traktornum. Virðist nú ekki annað tiltækt en selja þetta moksturstæki (enda eru til aðrar gerðir léttari og betri) og annað hvort kaupa aðra gerð, sem hægt er að hafa á með öryggishúsinu, eða þá finna aðra lausn á mokstursvanda-málinu, en hugsanlegt er, að hún liggi nærri, þótt ekki sluli rædd hér.

Þá voru keyptar breiðari framfelgur á traktorinn og hjólbarðar í samræmi við það. Er þetta til stórra bóta, einnig við mokstur. Ennfremur létum við smíða á traktorinn sterkara vagnbeizli, þar eð hið gamla brotn-

Tafla III. Skógarhögg og viðarsala á Hallormsstað 1960.

Bls. 7.

	B i r k i					Krónur	L e r k i					
	BII stk.	BIII stk.	BIV stk.	Styttur stk.	Eldiv. tonn		Efniv. tonn	BII stk.	BIII stk.	BIV stk.	Styttur stk.	Krónur
Sala 1960	3.359	1.440	550	775	16,06	2,63	234	15	-	-	44.593,75	4.173,00
S.r. Hallormsst.	150	-	-	765	32,00	-	78	-	-	-	4.230,00	1.404,00
S.r. Reykjavík	-	-	-	1.000	3,00	-	-	-	-	-	5.350,00	-
Jarðir einst.	180	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.260,00	-
Rýrnun b. '59	-	-	320	-	-	-	-	-	-	-	1.360,00	-
Birgðir	100	488	1290	2.115	-	4,00	106	246	131	388	25.224,25	8.094,00
Alls	3.789	1.928	2160	4.655	51,06	6,63	418	261	131	388	82.018,00	13.671,00
+ birgðir '59	620	390	740	2.100	-	-	50	62	-	100	16.991,25	1.608,00
Högg 1960	3.169	1.538	1420	2.555	51,06	6,63	368	199	131	288	65.026,75	12.063,00
Tonn	21,2	6,0	4,7	5,1	51,10	6,60	2,5	0,8	0,4	0,6	94,70	4,30

Högg 1960 alls 99,0 tonn. Staurar alls (lerki og birki) 6.825. Styttur alls (lerki og birki) 2.843.

Verðmæti alls (að fjáðreginni heimanokkun eldiviðar) kr. 76.389,75.

aði í vor. Þessu olli hið þunga andvægi, sem við notum, þegar verið er að moka með traktornum. Beiðlið var ekki gert fyrir þess háttar áttak. Aðrar fréttir er ekki að segja af vélakaupum á árinu.

Lagfæringar á gamla græðireitnum. Lokið var nú við síðustu lagfæringu á Efstareitnum. Fremri og neðri hluti hans var jafnaður, svo að nú hefir hann fengið á sig lögum til frambúðar. Í þessi svæði var ekið 22 bílhlössum af sandi og 16 vagnhlössum og 6 bílhlössum af mómold. Þetta varð ~~þjá~~ dýrara en ég ætlaði, þar eð sækja þurfti móinn í Ormsstaði, og í miðjum klíðum bilaði vagnbeiðlið á traktornum, svo að við urðum að aka nokkru af mómum og öllum sandinum á bíl. Ýtuvinnan var hins vegar rétt áætluð.

Þar eð þetta verk hljóp fram í kostnaði, varð alveg að skrinleggja áætlanir um lagfæringar á vegum í græðireitnum. Bíður það ársins 1961.

Nýrækt. Því miður tókst ekki að ljúka alveg nýræktinni, sem hafin var í fyrrihaust. Stafaði það af því m. a., hve lengi við höfðum jarðýtuna í útláni. En gengið var frá 80 m löngum holræsnum, hreinsað megnið af rótum, gengið frá brú yfir skurðinn utan við svæðið, alveg lokið við að jafna það, plægja, herfa og tæta einu sinni og markað var fyrir vegi ofan við svæðið.

Kostnaður:

Holræsi	kr. 5.355
Vinna jarðýtu, 66 klst.	" 6.600
Önnur vinna, einkum við rætur og brú	" 2.700

Alls kr. 14.655

Þá er eftir að aka í svæðið talsverðu af mómold og 95 vagnhlössum - eða 65 bílhlössum - af sandi. Hvort hægt verður að aka þessum sandi á traktornum fer eftir því, hvort gamla sandnáman utan við Hallormsstað endist. Ef svo fer ekki, verður annað hvort að sækja sandinn í Gunnlaugsstaði eða inn í Buðlångavelli. - Einhver vinna mun fara í að tína smárætur. En alvarlegra er það, að í nóvemberrígnunum í haust kom skýrt í ljós, að þessi 2 holræsi, sem gerð voru á s. l. sumri, eru allsendis ónóg. Ég sé ekki betur eð bæta verði við 4 ræsnum, eða alls 160 m á lengd. Kostnaður við það yrði samt hverfandi lítill hjá því að missa kannski tugþúsundir plantna upp í holklaka á einum vetri. Af því fyrirbæri hefir Stofnunin áreiðanlega fengið sig fullsadda. *Stofnunin á Hallormsstaði*

Sandakstur o. fl. Auk þess sem að framan er talið, var ekið í reitinn 20 vagnhlössum af sandi, ýmist sem yfirbreiðsla á sáningar eða til þakningar fyrir veturinn.

Í alla bletti, sem lágu í tröð, var í júlímánuði sáð höfrum. Voru þeir síðan plögðir niður grænir seinast í september.

Öll þau verk, sem hér eru talin í reitnum, auk venjulegrar jarðvinnslu fyrir sáningu og dreifsetningu, voru færð á jarðvinnslureikning. Nam allur kostnaður við þau 35.000 kr., en 36.000 voru áætlaðar.

Jarðhús. Í nóvember var hafizt handa um gerð jarðhúss fyrir upp-teknar plöntur. Var það staðsett í Neðstareit í nánd við þökkunarpláss-ið. Við uppgröft kom í ljós, að ekki var unnt að láta það ganga inn í barð eins langt og við vonuðumst til. Verður því meiri hluti þess að standa frammi í reitnum. Mikill vatnsagi kom fram í grunninum og varð að gera alllangt holræsi frá því og grafa upp gamlan skurð, sem það er leitt í, ofan við þökkunarpláss-ið. Allt varð þetta til tafar, svo að ekki tókst að ljúka að grafa fyrir grunninum fyrir jól. Verður það gert strax og ~~þá~~ aðstæður leyfa og húsið svo reist fyrir vorið. Í veggi þess er fyrirhugað að aka mómold snemma í vor, svo að það verði tiltækt, þegar plöntuupptaka hefst.

Kostnaður við þessar byrjunarframkvæmdir varð 4.000 kr.

2. Áburður.

Á töflueyðublaðinu sést notkun áburðar. Er hún svipuð og árið áður, nema hvað nú voru tekin 3 bílhlöss af sauðataði, sem notuð voru í garðplöntusvæði.

Kostnaður á áburðarreikningi er færður 9.000 kr., en þar af eru 1.800 kr. greiðsla á gamalli skuld fyrir sauðatað.

3. Sáning.

Eins og sáningartaflan ber með sér, var sáð í heldur stærri flöt en í fyrra - eða 880 m². Kostnaður varð nú aftur skaplegur - eða 7.600 kr., sem gerir 8,65 kr./m².

Enn var sáð om seint og af sömu ástæðum og undanfarin ár: þrengslum í græðireitnum. Mestu var sáð um miðjan júní. Spírun var yfirleitt góð, nema á blágreninu frá Lake Louise, það spíraði illa. Og í hluta af sitkagreninu gerði rótarbruni dálítinn usla. Var það í beði, sem þakið var með mold yfir fræið. En í öllum hinum beðunum var einvörðungu þakið með sandi.

Því miður höfum við ekki verið alls kostar heppnir með svæði undir sáninguna að þessu sinni. Það reynist of rakt á köflum, og ef tíðarfar seinna í vetur verður mjög óhagstætt, getur eitthvað af plöntunum farizt í holklaka. En í skaplegu tíðarfari er engin hætta á ferðum. Umrætt svæði var ræst fram 1957, og sé ég nú, að við höfum skorið skurðafjöldann of við nögl. Það er eins og manni ætli aldrei að lærast þau sannindi, að skurðabil verður að vera alveg ótrúlega þétt, þar sem nokkur minnsta hætta er á raka, ef spildurnar eiga að vera öruggar fyrir holklaka. Í Miðreitnum, sem líka var ræstur fram 1957, hefir reynslan orðið ágæt. Þar var ræsabil haft 8-10 m, eða í samræmi við það, sem reynsla í landbúnaði hefir sýnt, að er nægilega þétt.

4. Dreifsetning.

Alls voru afgreiddar 564.400 dreifsetningarplöntur úr græðireitnum, auk garðplantna og græðlinga. Er það líðlega 75.000 færri en áætlað var. Munar þar mestu, að miklu minna fór út úr stöðinni af 2/o birki og fjallaböll en reiknað var með, ennfremur var kastað 3/o broddgreninu og minna kom út úr sitkagreninu, sem sent var til Tumastaða en við bjuggumst við.

Þá voru dreifsettar 12.100 garðplöntur og græðlingar.

Allur kostnaður varð 43.400 kr. Jafnað á 344.500 plöntur (garðpl. og græðlingar incl.), verður það 12,6 aurar á plöntu til jafnaðar. En auðvitað er fásinna að leggja garðpl. og græðlinga til jafns við smáplöntur. Framvegis mun ég láta halda kostnaði við slíkt alveg sér. Með því að áætla hann helmingi hærri á garðpl. og græðl., verður kostnaður við aðra dreifsetningu 12,0 aurar á plöntu, eða líkt og árið áður. Ég bjóst við, að þessi kostnaður yrði nú lægri, en sú von brást. En það munar auðvitað nokkru, að nú voru allar dreifsetningarplöntur rótarskornar, en slíkt hefir ekki verið gert áður, nema við sumardreifsetninguna 1959.

Þetta er rúmlega 30.000 plöntum meiri dreifsetning en áætlað var, og stafar það hreinlega af því, að ella hefði orðið að kasta ýmsum verðmætum plöntum.

Ekki verður annað séð en dreifsetningin hafi heppnast vel og vanhöld verði sáralítil.

Plöntur til dreifsetningar eru nú fleiri en nokkru sinni fyrr. Erum við þar að uppskera ágætan árangur af sáningunum 1958 og 1959. Yfirleitt eru þessar plöntur af góðri stærð.

5. Afhentar plöntur.

Tafla yfir afhentar plöntur sýnir, að úr stöðinni fór 69.000 plöntum ferra en talið var töl sölu í fyrra. Stafar það mestmegnis af því, að ekki var markaður fyrir nærri allar plönturnar. Þannig var t. d. um 30.000 broddgreni, sem hefði verið hægt að afhenda fleira. Ennfremur um 10.000 sitkagreni. Elzta rauðgreninu varð að kasta af sömu sökum og líka skógarfurunni. En birkið reyndist minna en ætlað var, þar sem svo miklar toppskemmdir voru í því af völdum ryðsvepps árið 1959. Að öðru leyti kom til skila það, sem talið var fram.

Kostnaður við plöntusöluna rauh hins vegar upp úr öllu valdi. Alls er hann bókfærður rúmar 64.000 kr. En þá ber að draga frá umbúðir og flutning, sem kaupendur hafa greitt - kr. 8.500 - og kostnað við að senda frá sér dreifsetningarplöntur til annarra stöðva, sem mér virðist hafa orðið rúmar 6.000 kr. - eða 2,7 auarar á plöntu. En samt virðist mér vinnu kostnaður á plöntu hafa orðið 24 Auarar á plöntu, sem er hvorki meira né minna en 6 aurum hærra en árið áður. Mér virðast tvær ástæður helzt skýra þessa miklu hækkun:

1. Greniplöntur voru nú stærri en nokkru sinni fyrr, svo að við höfum aldrei komið jafnfáum í pakka og í ár. Iðulega komust ekki nema 250 stk. í 30-35 kg pakka. Er þetta um helmingi ferra en fyrir einum þremur árum. Við þökkun tefur þetta að sjálfsögðu geysilega fyrir, en þó órannsakað hve mikið.

2. Nú voru plönturnar rótarstíflar. Það kostaði að hafa alveg einn mann aukalega við þökkunina, þegar stór partí voru afgreidd og t. d. 4 menn voru við að leggja í og binda.

Auk þess vildi nú svo til, að þegar stærsta plöntupartíið var afgreitt, stóð þannig á skipsferð, að plönturnar urðu að komast í skip á mánudagsnótt. Við þurftum því að pakka þessu svotil öllu í helgidagavinnu (100% álag). Ég hefi athugað til gamans - eða hrellingar, ef maður vill heldur - að á þessu eina partíi munaði þetta nákvæmlega 3.000 kr. frá því sem verið hefði, ef unnið hefði verið í dagvinnu. Hitt er svo annað mál, að þegar þarf að afgreiða stór partí, t. d. einn bílfarm, verður tæplega komið hjá að vinna það að einhverju leyti í yfirvinnu. Og meðan maður ræður ekki sjálfur yfir ferðum, getur auðvitað alltaf komið fyrir tilvik eins og þetta ofangreinda. - Hins vegar var ekki því til að dreifa í áf að vinnuafköst væru lélegri en árin á undan, því að þetta var mest sama fólk, sem er orðið þaulvant þökkun. Auk þess er það staðreynd, að í svona skorpum er alltaf unnið langbezt.

Söluplöntur 1961 eru nú fleiri og jafnbetri en nokkru sinni áður. Sérstaklega er ánægjulegt, hve vanhöld eru lítil frá dreifsetningu. Grenið skilar sér með 75-95% frá dreifsetningu. Tvennt held ég stuðli að þessum góða árangri:

1. Þessar plöntur voru flestar dreifsettar fyrsta vorið sem við höfðum full not vökvunarkerfisins. Þær voru flestar dreifsettar í júní-mánuði 1958, þegar úrkoma var hin minnsta, sem mælt hefir hér í þeim mánuði (7,8 mm) og sólskin ákaflega mikið (228 klst.).

2. Mjög vel var vandað til gerðar reitsins, hann virðist algerlega nægilega framræstur, svo að holklakahætta er engin að kalla. Þetta getur maður mjög vel séð við smanburð við Miðreitinn, áður en hann var ræstur rækilega fram 1957.

Auk þess má máttúrlega ekki gleyma þriðja atriðinu: að af fyllstu

nærgætni sé farið með dreifsetningarlönturnar bæði í upptöku og eftir. Þar skiptir trúlega höfuðmáli að bleyta rækilega beðin með dreifplöntunum, áður en þær eru teknar upp.

6. Nokkur orð um vökvun og hreinsun.

Nú þurfti minna að vökva en undanfarin ár. Olli þar mestu, hve vel rigndi í júlí.

Sú gleðilega útkoma varð á árinu, að hreinsun varð miklu ódýrari en áætlað hafði verið. Munaði þar 12.000 kr. Vonandi er þetta fyrirboði þess, að okkur fari að vegna betur en áður í baráttunni við illgresið.

Sama magn var notað af White Spirit og árið áður, 1.000 l. Nú var í fyrsta sinn úðað hér með White Spirit yfir barrtrjáfræbeð, rétt áður en plönturnar köstuðu fræhettunni. Árangur varð frábær, svo að miklu minna þurfti nú að reyta í fræbeðum eb nokkurn tíma áður.

En merkast má eflaust telja, að nú var reynt eðingarlyfið Zimasin. Í eftirfarandi orðum skýrir Páll Gutðormsson frá reynslu sinni af noök-un lyfsins á sumrinu:

Hinn 12. júlí var úðuð dreifsetning frá í vor. Hún var dreifsett í júnímánuði. Lítils háttar illgresi var þá farið að spretta í beðunum, er fyrst var dreifsett í. Það var í þeim strá og strá af varpasveifgrasi með 2 blöðum.

Eftir tæpan hálfan mánuð frá því úðað var fór illgresið að sölna og eftir 3 vikur var ekkert illgresi í dreifsetningunni. Beðin voru vel rök að ofan, þegar úðað var. Strax að úðun lokinni var vökvað svolítið með hreinu vatni hér vökvunarkerfinu. Notað var 250 g af lyfinu á 1.000 m², leyst upp í 100 l af vatni. Eftir úðun varð vart við fáeinar jurtir af blóðarfa, en annars var ekkert illgresi í beðunum í sumar eða haust, þótt þau væru aldrei reytt.

Hinn 12. júlí var úðaður hluti af lerkibeði í sömu dreifsetningu með jafngóðum árangri. Einnig hluti af birkibeði, er var dreifsett í vor. Jafnstór skammtur var notaður af lyfinu og vökvað yfir beðið á eftir, heldur meira þó en barrviðarbeðin. Engar skemmdir urðu á birkibeðunum. Þar óx lítils háttar af elftingu í sumar, en annað illgresi varð ekki vart við eftir úðun.

Einnig hinn 12. júlí var úðaður hluti af grenibeði, er dreifsett var í í fyrra. Töluvert illgresi var í beðinu, þegar úðað var, og voru það aðallega grastegundir ýmsar. Grasið var byrjað að mynda öx. Notað var jafnmikið magn af lyfinu og áður var greint. Eftir ~~XXXX~~ hálfu þriðju viku frá úðun var ekki sýnileg breyting á illgresi í beðinu, en eftir 5 vikur var nokkur hluti af því visnaður.

Hinn 14. júlí var úðuð 100 m² spilda. Var nýbúið að raka illgresinu, er losað hafði verið rétt áður. Notaður var svipaður skammtur og fyrr. ~~Þess vegna~~ Upplausninni var úðað yfir úr garðkönnu. Moldin var vel rök að ofan, áður en úðað var. Eftir úðun var dreift 4 könnum af hreinu vatni á svæðið. Í sumar eða haust óx ekkert illgresi í spildunni.

Með svipuðum árangri voru úðaðar reinar í græðireitnum, þar sem gróðursetja á skjólbelti næsta vor og lágu því í tröð í ár.

Hinn 23. júlí voru úðuð lerkibeð, sem dreifsett var í í vor, en voru úðuð með White Spirit 9. júlí. Þegar olíunni var úðað, var komið mjög mikið illgresi í beðin. Ríkjandi tegundir voru varpasveifgras, haugarfi og hjartarfi. Haugarfinn, varpasveifgrasið og mikið af hjartarfanum sölnaði við úðunina með olíunni, er var 5 l á 100 m². En þegar frá leið, var ljóst, að talsvert mikið af rótun var óskemmt, bæði á ~~hjáttak~~ hjartarfanum og varpasveifgrasinu. Síðan var úðað - eins og fyrr segir - með zimasini 23. júlí. Úðað var yfir vel rök beðin. Að lokinni úðun var vökvað svolítið með vatnskerfinu. Eftir það voru beðin alveg

illgresislaus, bæði í sumar og haust.

Hinn 23. júlí var einnig úðuð graðplöntudreifsetning frá því í vor. Þar óx nú varpasveifgras með 4 blöðum, húsapunktur hér og þar, dálítið af hjartarfa og nokkrar plöntur af ~~húsapunktur~~ blóðarfa. Aðrar plöntur en húsapunkturinn og blóðarfinn (sem voru þó í miklum minnihluta) visnuðu algerlega við úðunina.

Hinn 15. ágúst voru úðuð stafafurubeð, sem dreifsett var í 7.-lo. sama mánaðar. Ekkert illgresi spratt upp í þeim beðum í sumar eða haust eftir úðunina.

Sama dag voru úðuð 2 lerkibeð, dreifsett í vor. Dálítill hluti annars þeirra var úðaður 12. júlí með góðum árangri, eins og fyrr segir. Talsvert var af grastoppum í beðunum, þegar úðað var, og var illgresið nær einyörðungu varpasveifgras. Notuð voru af zimasininu tæp 300 g á 1.000 m². Þegar hálfur mánuður var liðinn frá úðun, var engin breyting orðin á illgresinu í þessum beðum og óx illgresið allmikið í haust eftir úðun.

Svo kvað Páll. Þetta staðreyndatal þarfnast ekki skýringa.

7. Sitt af hverju.

Að þessu sinni tókst að halda sig innan ramma settrar rekstursáætlunar græðireitsins. Brúttókostnaður á þeim liðum, sem teljast til reksturs, varð um 361.000 kr., en þar frá dragast umbúðir og flutningar, sem plöntukaupendur hafa sjálfir greitt - 8.500 kr. - og tekjur traktors - 1.620 kr. Verða þá eftir rekstursútgjöld, um 351.500 kr., sem er 10.500 kr. lægra en áætlað var. Þegar þetta er skrifað, hefi ég ekki lagt saman, hve miklu námu tekjur af plöntusölu, sem inn komu hér heima.

Að því er stofnkostnað varðar, má geta þess hér, að fræsta varð að þessu sinni gerð hins mikla skjólbeltis, sem ætlunin var að gera utan við Mörkina. Það verður verkefni ársins 1961. Sömu leið fór um þökkunar-skýli. Á öðrum stað verður rætt um byggingar.

V. Gróðursetning.

Eins og gróðursetningartaflan ber með sér, voru gróðursettar í skóginum 33.480 plöntur kammersíelt, en 5.235 í lerkisamanburðartilraun. Alls ~~381~~ 38.715 plöntur. Þetta er rúmlega 11.000 færi plöntur en áætlað var. Stafar það eingöngu af því, að við urðum uppiskroppa með grisjuð svæði. Við höfðum í ákafanum um veturinn ekki gáð að okkur, fyrr en ljóst var, að of langur tími var farinn í að höggva ofan af eldri gróðursetningum.

Tilraunagróðursetningin kostaði um 12.400 kr., en hin um 28.700 kr. - eða kr. 0,86 kr. á plöntu, sem er rúmum 10 aurum lægri kostnaður á plöntu en í fyrra. Stafar það m. a. af því, að nú var greiðari gangur en þá að plöntunarsvæðum (að nokkru vegna nýlagðra vega) og líka af því, að ekki var annað eins vafstur við lerkid nú og þá: Minna magn af því, smærri og meðfærilegri plöntur o. fl. - Annars var sama sagan og venjulega með lerkid, að því leyti, að við gátum ekki plantað því nógu snemma. Er ég ákveðinn í að reyna að haga því á annan veg 1961.

Nýstárlegast við plöntun ársins var það, að nú settum við loo broddfurur alveg upp á Dagmálafjall til þess að reyna virkilega þolrifin í þessari harðgerðu tegund.

Því miður hefir mér ekki gefizt tími til enn að teikna upp gróðursetningar sumarsins og veit því ekki nákvæmlega um flatarmál þeirra. En ekki mun fjarri lagi að áætla það 7-7,5 ha. Hins vegar mun ég snúa mér að þessu strax og skýrslugerð og reikningavesini er lokið, ef veð-

Gróðursetning á Hallormsstað árið 1960.

Tegundir og kvæmi	Stór- hóll	Stóri- skógur	Mörk- in	Dagm.- fjall	Lýsis- hóll	Ibót Langas.	Neðanv. Partur	Myllu- hvammur	Alls
Blágreini 2/5, Denver	-	-	-	-	760	-	-	-	760
Hvítgreini 2/5, Tok Junkton	-	-	-	-	450	-	-	-	450
Greini, ýmsar teg.	-	-	150	-	-	-	-	400	150
Rauðgreini 3/4, Drevja	-	-	-	-	-	-	-	930	400
" " 3/3, 8 norsk kv.	2.325	2.775	-	-	6.910	-	-	3.270	6.030
Sitkagreni 2/3, Cordova	-	-	-	-	-	-	-	-	10.180
Evrópulerki 2/0, Fossv.	650	-	-	-	-	-	-	-	650
Lerkibast., 2/0, Fossv.	465	-	-	-	-	-	5.235	-	465
Lerki, 12 kvæmi, tilraun	-	-	-	-	450	-	-	-	5.235
Rússalerki 2 2/4, Raivola	-	-	-	-	-	-	-	-	450
" " 2/3, Vélisk	525	-	-	-	-	200	-	-	525
Síberíulerki 2/3, Askiz	-	-	-	-	-	75	-	-	200
" " 2/3, Chebal.	-	-	-	-	-	-	-	-	75
Dahúríulerki 2 2/2, Aldan	8.845	-	-	-	-	-	-	-	8.845
" " 2 2/2, Tommot	225	-	-	-	-	-	-	-	225
" " 2/2, Sínsk	195	-	-	-	-	-	-	-	195
" " 2/2, Amaga	605	-	-	-	-	-	-	-	605
Brodffura 3/3, Salida	1.195	-	-	200	-	-	-	-	1.395
Lindifura 3/3, Boxbacka	530	-	-	-	-	-	-	-	530
Gulfura 3/3, Sapinero	90	-	-	-	-	-	-	-	90
Stafafura 3/3, Skagway	1.260	-	-	-	-	-	-	-	1.260
Alls	16.910	2.775	150	200	8.570	275	5.235	4.600	38.715

Freeit var frá 12000 h.y.s í Old Monarch Pass, Col.

Safnat af Mr. M. Walter Pesman, 372, South. Humboldt St., Denver

Sent til Candover af Miss Joy Coombs, Keflav.flugv.

ur og færi verða ekki alltof öndverð.

VI. B y g g i n g a r.

1. Viðhald og endurbætur.

Áformað hafði verið að smíða rotþró við verkafólksbústaðinn í Mörkinni. Frá þessu var þó horfið, er til kom, en gerð samileg, lokuð jarðgryfja til bráðabirgða.

Í þess stað var smíðað allvandað búr, en það hefir alltaf vantað í Mörkinni og valdið matseljunum ótöldum áhyggjum og vandræðum. Búr þetta er sérstakt hús úr timbri, sem reist var við hliðina á íbúðarhúsinu, hið snotrasta að útliti. Það er hólfað í tvennt og einangrað með Welliti.

Í innra hólfið lét ég smíða eins konar kæliskáp úr blikki. Er hann með tvöföldum veggjum og rennur í gegnum þá kalt lindarvatn. Það var blikksmiður frá Vélsmiðjunni Odda á Akureyri, sem kom mér til að láta smíða skápinn, en hann kvað þá í Odda hafa smíðað nokkra svona skápa, og hefðu þeir reynzt vel, þar sem ekki væri kostur á að hafa ísskápa. Því miður kom skápurinn ekki í gagnið á þessu sumri, því að hann kom gallaður frá smiðjunni, svo að við urðum að senda hann aftur til lagfæringar.

Búrsmiðin kostaði um 15.000 kr. En eftir er að reka á hana smiðshöggjö með málningu og fleiri endurbótum. Kæliskápurinn kostaði rúmar 3.500 kr.

Í vor keyptum við sumarhús Guðmundar Jónssonar við Kerlingará. Hús þetta er 21m² að flatarmáli og var ívor notað sem svefnskáli ("beitarhús") fyrir piltana okkar. Þarna má gera gott svefnpláss fyrir 8 menn. Er ætlunin strax og hægt er að flytja húsið niður að Mörkinni, og verður þá hægt að innrétta það þökkalega. Guðmundi var að sinni greitt sem svaraði andvirði efnisins, eins og það hefði orðið, ef húsið væri rífið. Þetta voru 12.000 kr. og mega teljast ágæt kaup.

Eins og undanfarin ár, þurfti talsvert að mála inni í húsinu í Mörkinni. Litur það nú heldur þökkalega út hið innra. En því miður vannst mér ekki tími til að mála húsið utan. En málningin er til frá árinu áður, og má þetta nú ekki dragast lengur en til sumarsins.

Þá voru smíðaðir nýir skápar fyrir leirtau í eldhúsið, þar eð hinir gömlu voru bæði of litlir og illa staðsettir. Kostaði þetta um 2.500 kr.

2. Skógarvarðarbústaður.

Um miðjan júlí var aftur tekið til við smíði skógarvarðarbústaðarins á Akurgerði. Tók Jón S. Einarsson húsasmíðameistari í Neskaupstað að sér að ljúka smiðinni. Vannhann að smiðinni, oftast við annan mann og stundum fleiri, meira og minna fram að jólum. Hefir hann leyst verkið af hendi af mikilli vandvirkni og samvirkusemi.

Karl Guðmundsson og Borgþór Jónsson pípuलगningarmenn frá Reykjavík lögðu hitalögn seinni hluta júlímánaðar. Verk þeirra er miklu betur unnið en tíðkast um hitalagnir hér um slóðir. Er það allra rómur, er þetta hafa skoðað.

Einar Ólason og Björn Björnsson rafvirkjameistarar á Egilsstöðum hafa lagt raflögn, en Gunnar Jónsson múrari úr Fellum annazt múrverk. Hér skal ekki talið, hvað gert hefir verið í húsinu. Fljótlegra er

að geta hins, sem eftir er að vinna. Hið helzta er þetta:

Klæða einn vegg í stofu og tvo og hálfan í skála með panel. Þilja forstofu uppi, skrifstofu niðri og tvö í veruherbergi, auk geymslu (útveggir). Ganga frá flestum hurðum. Að nokkru leyti er eftir að festa eldhússinnréttingu. Leggja trégólf í stofu og skála og herbergin í kjallara. Ganga frá stiga milli hæða. Fullgera nokkra fataskápa. Draga vír í raflögn og setja upp rofa og tengla. Mála húsið innan og stein vegg úti. Ogsvo auðvitað sitthvað smávegis.

Við vonumst til að geta lokið megninu af smíðinni á um það bil einum mánuði, svo að tilbúið sé undir málningu. En þess má geta, að málningarvinna í húsinu verður ekki umfangsmikil. Geri ég ráð fyrir að geta framkvæmt talsvert af henni sjálfur.

Þegar þetta er ritað, hefi ég ekki tekið saman kostnað á árinu við húsið. En peningar þeir, sem við höfðum til ráða, reyndust því miður langtum of litlir. Hafa því verið tekin bráðabirgðalán í búnaðarbankanum á Egilsstöðum (32.000 kr.) og landsbankanum á Eskifirði (100.000 kr.) auk þess sem 23.000 kr. hafa fengizt á árinu úr byggingarsjóði búnaðarbankans í Reykjavík. Eru nú um 20.000 kr. til taks til þess að hefja vinnu aftur við lokasprettinn.

VII. J a r ð ý t a n .

Jarðýtan var réttar 600 klst. í gangi á þessu ári, eða rúmum 100 klst. lengur en nokkurt ár, síðan hún kom hingað. Útgjöld hér heima námu um 43.500 kr., auk þess greitt í Reykjavík um 10.000 kr. Hins vegar voru tekjur af leigu ýtunnar hjá öðrum aðilum rúmar 37.000 kr. og í eigin vinnu tæpar 37.000 kr., eða alls um 74.000 kr. Rekstursafgangur var því rétt um 20.000 kr., sem var vel þegið upp í öll útgjöldin árið 1959. Í vinnu hjá okkur sjálfum voru ýtunni reiknaðar kr. 100 á klst. Dugar það alveg, því að raunverulegur kostnaður á gangtíma á árinu varð um 90 kr., og eru þá teknar með allar viðgerðir á árinu, þótt hinar dýrustu eigi að vara um mörg ár.

Helztu viðgerðir voru þær, að annað olíuverkið var alveg gert í stand hjá Bræðrunum Ormsson, gerður var upp afturöxull og drifhjól til þess að eiga til taks. Þá voru spyrnur af beltunum sendar hinu nýja beltaviðgerðarfyrirtæki á Brúarlandi í Mosfellssveit, en spyrnur þær, sem undir beltunum eru nú, eru ~~skóðar~~ næstum útslitnar, svo að dregur mjög úr virkni ýtunnar í slæmri jörð. Ég ætlaðist ekki til, að soðið væri á spyrnur þessar fyrr en síðar í vetur og sendi um það boð til verkstæðisins, en af einhverjum sökum hafa þau misfarizt. Fyrir því komu þessi útgjöld - um 10.000 kr. - á árið 1960.

Á næsta ári mun þurfa að endurnýja tengsli vélarinnar alveg. Ennfremur kemur til greina að smíða nýtt hús á ýtuna, þar eð hið gamla er alveg að detta í sundur.

Vafalaust kemur eitthvað fleira upp á. Það virðist tilgangslaust að spá nokkru um gangfærni svona gamalla véla. - En við erum þó sérstaklega heppnir með mann á ýtuna, þar sem er Guðmundur Jónsson, því að hann er svo óveihjulega natinn og hirðusamur um allt, er að vélinni lýtur, og gætir þess vel að ofbjóða henni ekki.

VIII. V e g a g e r ð.

Að vegagerð var unnið miklu minna en skyldi, aðeins fyrir um 12.000 kr. Olli þar mestu, hversu lengi jarðýtan var í útláni, svo og það, að ýtuvinna í Hádegisfjalli reyndist svo geysilega umfangsmikil og tímafrek. Að öðrum kosti hefði verið unnið talsvert að vegagerð í haust.

Í Stórhól og Stóraskógi var ruddur nýr vegur, 1,2 km á lengd í sambandi við gróðursetningu sumarsins.

Þá voru á vegagerð færð kaup á steypurörum, sem notuð voru í rennur yfir framræsluskurði.

Í Atlavík var gert bílastæði fyrir 50 fólksbíla á austurbakka lækjarins, þar sem ræst var fram í fyrra. Einnig var vegurinn niður í Víkina gerður beinn og tvíbreiður. Vegagerð ríkisins þar ofan í þetta allt, en eigendur samkomuskálanna í Atlavík báru ~~5x~~ 4/5 hluta kostnaðar við jarðvinnuna á móti okkur. Við þessar framkvæmdir jókst mjög svigrúm á mannamótum í Atlavík og léttir miklu bílaþvargi af völlum á 'eystri bakka lækjarins.

Vegagerð ríkisins vann að öðru leyti ekkert að vegagerð í skóginum.

IX. F e r ð i r o g l e i ð b e i n i n g a r.

Á þessu ~~ári~~ ári fór ég lítið til leiðbeininga eða ~~skóga~~ skóga-könnunar. Ég var svo bundinn við ýmsar þær framkvæmdir, sem lýst hefir verið hér að framan, að ferðalög urðu að sitja á hakanum.

En að venju fór ég nokkrar stuttar ferðir til skógræktarmanna hér á Héraði til leiðbeininga, þótt ekki verði taldar hér.

Nokkrar ferðir fór ég suður í Jörvík í sambandi við girðingaverkið þar. Ennfremur í Eiða í sömu erindum, meðan girðingavinnan stóð yfir þar.

Í október sótti ég aðalfund Skógræktafélags Íslands í Reykjavík.

Að vanda þurfti ég svo að fara á Reyðarfjörð og Eskifjörð í fjármálaerindum og innheimtu.

X. S i t t a f h v e r j u.

Ferðafólk og gestir. Ferðafólk var á sumrinu færra en um mörg undanfarin ár. Engu að síður fór mikill tími fyrir mér í að snúast við gesti og sýna þeim um skóginn. Af heimsóknnum hópa og einstaklinga, sem sýnt var um skóginn, nefni ég:

23. maí.	Börge Visby-Sörensen, danskur blaðamaður.
14. júní.	Bændaför Austur-Skaftfellinga.
18. "	Bændaför Húnavetninga.
" "	Skógræktarstjóri í fylgd með dr. og frú Hesmer frá Bonn. Dvöldu 2 heila daga.
23. "	Skólabörn frá Húsavík.
29. "	Starfsfólk Fiskiðjuvers Sún í Neskaupstað. 60-70 manns.
10. júlí.	Hópur frá Ferðafélagi Íslands undir stjórn Hallgríms Jónassonar kennara.
16. "	Torleiv Skarstad lektor frá Sola í Noregi og Arne Stangeland verzlunarm. frá Stafangri.
21. "	Leikarar úr leikflokki L.R. með Beleríum búbónis.
22. "	Magnús Óskarsson kennari á Hvanneyri með framhaldsdeild skólans. Mjög jákvæð heimsókn.

- 5. ágúst. Skógræktarstóri í fylgd með próf. Tíkhómírov frá Leningrad. Aðeins þriggja og hálfis tíma stanz.
- 6. " Starfsfólk skógræktarinnar á Vöglum.
- 22. " Hópfærð Kvenfélags Hjaltastaðapínghár.
- 14. sept. Ambassador Bjarne Børde og frú hans.
- 20. nóv. Þórarinn Þórarinsson skólustjóri á Eiðum með 3. bekk skólans.

Af starfsmönnum S. r. í Reykjavík dvöldu hér Guðm. Örn Arnason í 19 daga við tilraunir og mælingar í Guttormslundi, og Baldur Þorsteinson í 3 daga á voreftirlitsferð sinni.

Úlfsstaðir. Í maí-maíuði var ákveðið að kaupa hluta af jörðinni Úlfsstöðum í Vallahreppi af Magnúsi Sigurðssyni, sem þá var nýbúinn að kaupa jörðina. Var endanlega samið um kaupin, er skógræktarstjóri var hér í heimsókn í júní. Að vísu hafna endanleg mörk landspildunnar ekki enn verið ákveðin, en hún er framhald af landi Skógræktarfélag Austurlands á Eyjólfstöðum, liggur í fjallshlíðinni á Austur-Völlum inn af því. Tími hefir ei heldurunnizt til að mæla upp stærð landsins, en verður gert svo fljótt sem kostur er. Örugglega má telja mikið happ fyrir skógræktina að fá þetta land, sem verður hið ágætasta skóglendi í fram-tíðinni.

Rafmagn. Í nóvember var hafizt handa um að leggja langþráða háspennulínu frá veitu Rarik á Austur-Völlum hingað í Hallormsstað. Var línán komin hingað uppeftir fyrir jóla og þá ekki nema lítið óunnið af verkinu. Verður straumi hleypt á um miðjan janúar. Ekki þarf að orðlengja það, hve mikill léttir þetta er fyrir staðarbúa og hve mjög öll starfsskilyrði batna. Á það ekki síður við um Stofnunina en aðra.

Mæling á gróðursetningum. Í febrúar og marz van ég að því að mæla upp allar gróðursetningar hér í skóginum, sem eftir var að mæla, og teikna þær upp. Voru þetta gróðursetningar áráanna 1955-1959. Ólokið er þó en nákvæmum flatarmálsútreikningi fyrir einstakar trjátegundir.

Kaup á verkfærageymslu. Þar sem búskapur er nú að hætta á vegum húsmæðraskólans og gamla rafstöðin er þegar niður lögð fyrir meira en ári, á Stofnunin þess nú kost að kaupa af húsmæðraskólanum rafstöðvarhúsið og áfasta verkfærageymslu. Hús þetta er með 230 m² gólfleti. Að vísu mun þurfa að gera talsvert við það, en það er hægt að gera í áföngum. Enstrax má hafa mikil not af húsinu og raflína og rafmagns-inntak er fyrir hendi. Að vísu er ósamið um kaupverð ennþá, en engar líkur eru til, að um það geti risið miklir úfar.

Kaupin á þessu húsi munu í einu vetfangi gerbreyta til hins betra aðstöðu okkar til geymslu og viðhalds allra véla og verkfæra, en slík aðstaða hefir satt að segja engin verið fram að þessu. Verður vonandi hægt að skýra frá farsælum lyktum þessa máls í næstu skýrslu.

Læt ég að svo skrifuðu lokið þessum annál ársins 1960, sem hefir á margan hátt verið minnisstætt og viðburðaríkt ár í sögu Stofnunarinnar hér.

Hallormsstað 14. janúar 1961

Ey - Þ. Arnason